

**Ühistegevuse rollist ühiskonnas.
Ühistegevuse võimalused mesinduses.
Ühisturustus ja ühisvarustus
mesinduses. Mesindusühistute
juhtimine ja tegevus.**

**16. jaanuar 2016
Olustvere**

Jaan Leetsar
majandusdoktor

GEENIDE ÜHISKOND

SIPELGAKOLOONIA STRUKTUUR

Ema (vasakul): paaritumise järel rebib tiivad ära ja hakkab munema viljastamata mune, kust kooruvad tööliised.

Isane (paremal) sureb üsna pea pärast paaritumist.

Tööline ehk viljatu emane vastse eest hoolitsemas (vasakul) ja lehetäide ekskrementide ehk nn mesikastet kogumas (paremal).

- Mesilased ja sipelgad saavad elada ainult ühiseluliselt, nende ühiskonnas on “ametid” jaotatud

MESILASPERE ON KOMMUUN

lidsetest aegadest nähakse mesilastaru ja sipelgapesa inimkoostöö meeliskujundina

Sipelgate, mesilaste ja termiitide ühiselu on loodusliku ühistegevuse tippsaavutus

Üksik sipelgas või mesilane on määratud hukule

Karjad, parved, kolooniad

- Miks koonduvad loomad karjadesse, linnud ja kalad parvedesse, mesilased, sipelgad ja termiidid kolooniatesse ning inimesed perekondadesse ja kogukondadesse?
- Tegemist on looduslik-geneetilise sunniga, sest karjas, parves, kogukonnas on võimalik paremini hakkama saada ja ka oma erahuvisid rahuldada!
- Igas karjas (parves, koloonias) on kindlad reeglid, mida PEAB täitma

Erahuvid ja ühishuvid

- Igas inimeses (loomas) peitub juba geenide poolt omakasule (erahuvile) orienteeritud loom
- Sageli näeme, et üksikindiviididel ei õnnestu ellu jääda ilma teiste abita või koostööta
- Ühishuvi tekibki indiviidi erahuvist ellu jääda, süüa saada ja muudest vajadustest
- Koondatud erahuvide baasil tekibki koostöö
- Korrastatud ja reguleeritud koostööd nimetatakse **ühistegevuseks**

Mis olid eestlaste erahuvid?

- 1918 - lhalus oma maa ja OMA talu järele – soov luua perele turvaline **KODU**
- Vabaneda mõisnike ikkest ja saada **PEREMEHEKS** omal **MAAL**
- Millised erahuvid on valitsevad tänapäeval ? Kas samasugused?

Koondatud ühishuvi näide

- Eesti Ajutine Valitsus lubas maareformiga Vabadussõtta tulnutele ja seal erilist vahvust üles näidanud sõjameestele tasuta maad OMA talu rajamiseks
- Maa lubati võtta mõisnikelt ja mõisad likvideerida

**NB! SELLE OTSUSEGA KOONDATI
MAAINIMESTE ERAHUVID
ÜHISHUVIKS**

Moodsa ühistegevuse algus

- 1844 asutati Inglismaal ühiskauplus ja võeti Charles Howarth'i initsiatiivil vastu esimesed ühistegevuse põhimõtted
- 1895 asutati Londonis **Rahvusvaheline Ühistegevuse Allianss (ICA)**
- 1995 võeti ICA peaassambleel vastu **ühistegevuse rahvusvahelised põhimõtted** 21. sajandiks (täpsustati 2015)

Ühistegevuse kolm põhiprintsiipi

- **Kasutaja-omaniku samasuse printsiip.** Isikud, kelle oma on ühistu ja kes seda finantseerivad, kasutavad ise ka ühistu teenuseid, on samal ajal ühistu kliendid
- **Kasutaja kontrolli printsiip.** Ühistu tegevust kontrollivad need, kes ühistu teenuseid kasutavad. Kontroll algab ühistu juhtide valikust ja lõpeb nende tegevuse kontrolliga ning vajadusel uute juhtide valimisega
- **Kasutaja tulude printsiip.** Kõik ühistu poolt teenitud tulud kuuluvad ühistu liikmetele ja need jaotatakse liikmete vahel kokkulepitud korras

Ühistegevuse põhimõte

- Ühistegevuse põhimõte ehk printsiip on kindel käitumisreegel või põhitõde, millest ühistu liikmed ja töötajad peavad oma tegevuses juhinduma
- Põhimõtetest juhindumine tagab ühistu tegevuse stabiilsuse ja liikmete poolt seatud eesmärkide täitmise
- Need on käitumisnormid, millest tuleks ka mesinikel juhinduda ja luua ka vastavad koostegutsemise normid

ICA PÕHIMÕTTED - I

I.VABATAHTLIK JA AVATUD LIIKMESKOND

Ühistulised ühendused on vabatahtlikult ühinenud inimeste organisatsioonid, kuhu võivad kuuluda kõik isikud, kes soovivad kasutada ühistute teenuseid ning kes on valmis kandma liikmeks olekuga kaasnevat ning põhikirjas sätestatud vastutust, sõltumata nende sotsiaalsest seisundist, soost, rassist, poliitilistest ja usulistest veendumustest

II. DEMOKRAATLIK JUHTIMINE JA KONTROLL

Ühistulised ühendused on demokraatlikud organisatsioonid, mida juhivad ja mille tegevust kontrollivad liikmed, kes aktiivselt osalevad ühistu arengu-, ja otsustus-protsessides. Mehed ja naised, kes on valitud ühistulise ühenduse esindajateks-juhtideks, on aruandekohustuslikud neid valinud liikmete ees.

Kõigil liikmetel on valdavalt võrdne hääleõigus – üks liige, üks hääl.

III. LIIKMETE MAJANDUSLIK OSALUS

Liikmed annavad oma õiglase panuse ühistulise ühenduse kapitali moodustamisse ning teostavad selle üle demokraatlikku kontrolli. Ühistulise ühenduse kapitalist on vähemalt mingi osa liikmete ühine omand.

Liikmed võivad kasutada kasumit järgmiseks otstarbeks: jagamatu reservkapitali suurendamiseks ühistu arendamiseks; liikmete tulu suurendamiseks; muuks liikmete poolt heaks kiidetud tegevusteks

IV. ISESEISVUS JA SÕLTUMATUS

Ühistulised ühendused on iseseisvad isemajandavad **oma-abi** organisatsioonid, mida juhivad ja kontrollivad nende liikmed. Kui nad astuvad lepingusuhetesse teiste organisatsioonidega, k.a. valitsusasutustega, või saavad oma tegevuse toetamiseks kapitali ühistuvälistest allikatest, toimub see tingimusel, et oleks tagatud demokraatlik liikmekontroll, säiliks ühistu iseseisvus ning sõltumatus

V. HARIDUS, KOOLITUS, TEAVE

Ühistulised ühendused korraldavad koolitust oma liikmetele, valitud esindajatele, juhtivtöötajatele ning personalile, et need saaksid ühistuliste ühenduste arengule tõhusalt kaasa aidata.

Nad teavitavad avalikkust (eriti noori ja ühiskondliku arvamuse kujundajaid) ühistegevuse olemusest, põhimõtetest ja eelistest

VI. KOOSTÖÖ TEISTE ÜHISTULISTE ÜHENDUSTEGA

Ühistulised ühendused teenindavad oma liikmeid kõige efektiivsemalt ja arendavad ühistegelikku liikumist, tehes omavahel koostööd kohalikul, rahvuslikul, regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil

VII. HOOLITSUS KODUKOHA ARENGU EEST

Ühistulised ühendused töötavad oma kodukoha püsiva arengu nimel liikmete poolt heaks kiidetud juhtnööride järgi. Moodustades kontserne, tegutsevad nad oma liikmeskonda teenindades ka ühiskonna heaks

Väiketootjate ühistegevuse eesmärgid

- Saavutada juurdepääs turgudele
 - Olla osaline hinnakujundusprotsessis
 - Luua eeldused stabiilsete kokkuostuhindade kujundamiseks
 - Osutada liikmetele **omahinna** tasemel teenuseid
 - Toodetud tooraine garanteeritud kokkuost
 - Kvaliteetne ühistegevusalane nõuanne ja koolitus liikmetele
-

Revisjon ja audit

**Ühistut kontrollivad tema liikmed, mitte
palgatud audiitorid ja inspeksioonid! (p. II)**

Revisjoniakti osad:

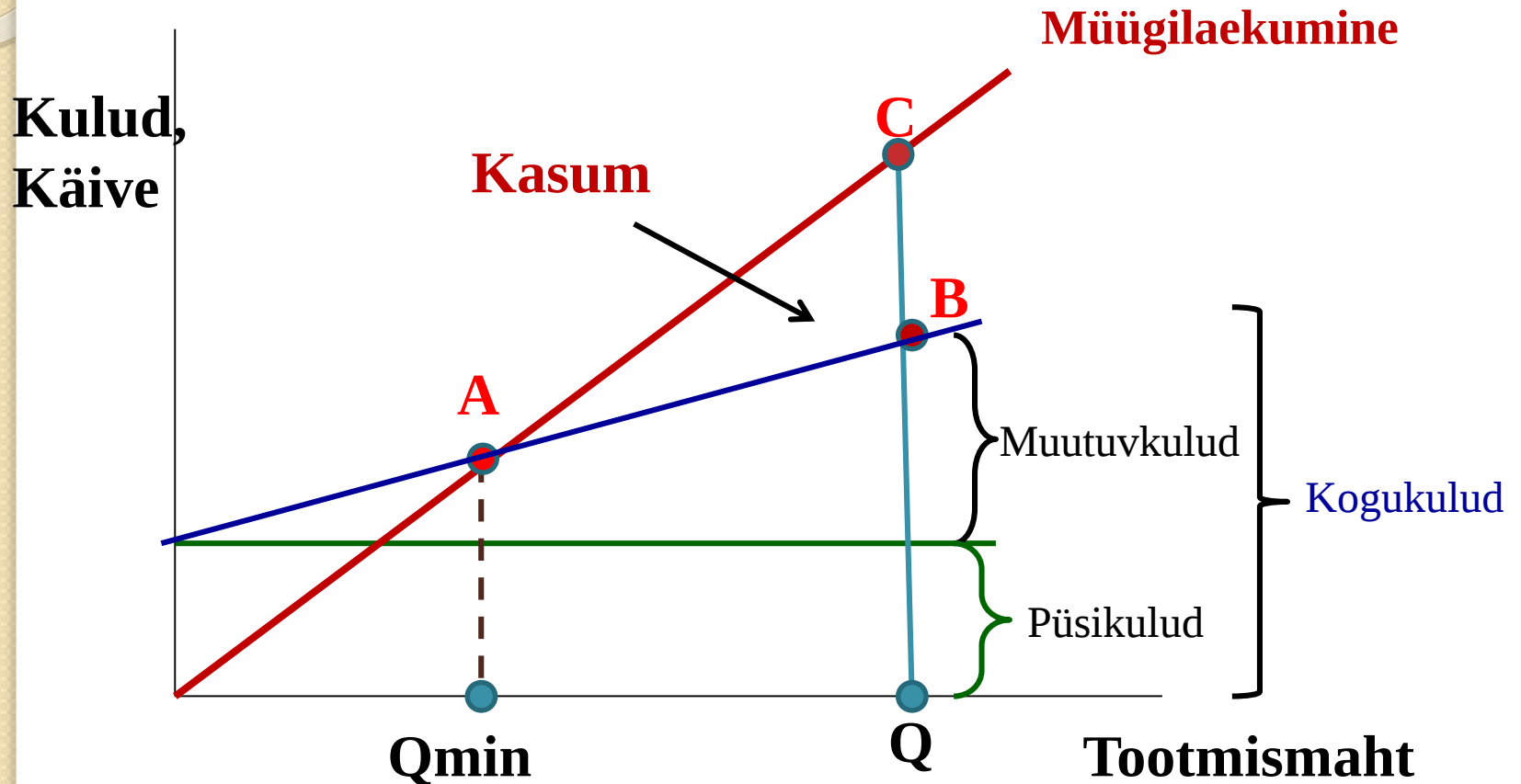
1. ühistu majandustegevus
2. demokraatia tagamine ja selle efektiivsus
3. poliitilise tegevuse efektiivsus
4. humanne tegevus ja tulemused
5. ideoloogiline töö ja koolitus

See on ka meie jaoks täna probleem!

Ühistu konkurentsieelis

- Ühistu konkurentsieelis on **KASUM**, mis jääb liikmetele ehk klient-omanikele, kes otsustavad selle jaotuse
- Kapitaliühingute puhul jääb kasum väikesearvulise omanikekihi kätte
- Välisfirmade (puukfirmade) puhul viiakse kasum reeglina doonorriigist välja (kas otse või kaudsete teenustasudena emaettevõttele)

Kulud ja tulud, kasum

Ühistu kaitseb ennast ise

- Kui kapitaliühingud (AS-id ja OÜ-d) müüakse omanike poolt soodsa turukonjunkturi puhul lihtsalt maha, siis ühistud seda reeglina ei tee
- Kõik liikmed vajavad soodsate teenuste saamiseks oma kontrollitavat ettevõtet (nt korteriühistud)
- Ühistu ettevõtteid saab põhimõtteliselt müüa, kuid kui need on klient-omanikele vajalikud, siis seda ei tehta

Ühistegevuse kolm eeltingimust

(Moritz Ertl)

- **RAHVA ARUSAAM**, et ühistegevus on kõikidele tulus ja vajalik (kriitiline arv 100 000)
- **AUSAMEELSETE ISIKUTE OLEMASOLU** – kellel on rahva usaldus ja kes on liidrid ning tegutsevad omakasupüüdmatult ühistute heaks
- **SÜNNIS KORRALDUS** – soodsad eeldused ühistute tekkeks (rahva ja valitsuse toetus, ühistegevust toetavad seadused, koolitus, teadus)

KÕIGE ALUSEKS ON TEADMISED

Usaldus, usaldus, usaldus ...

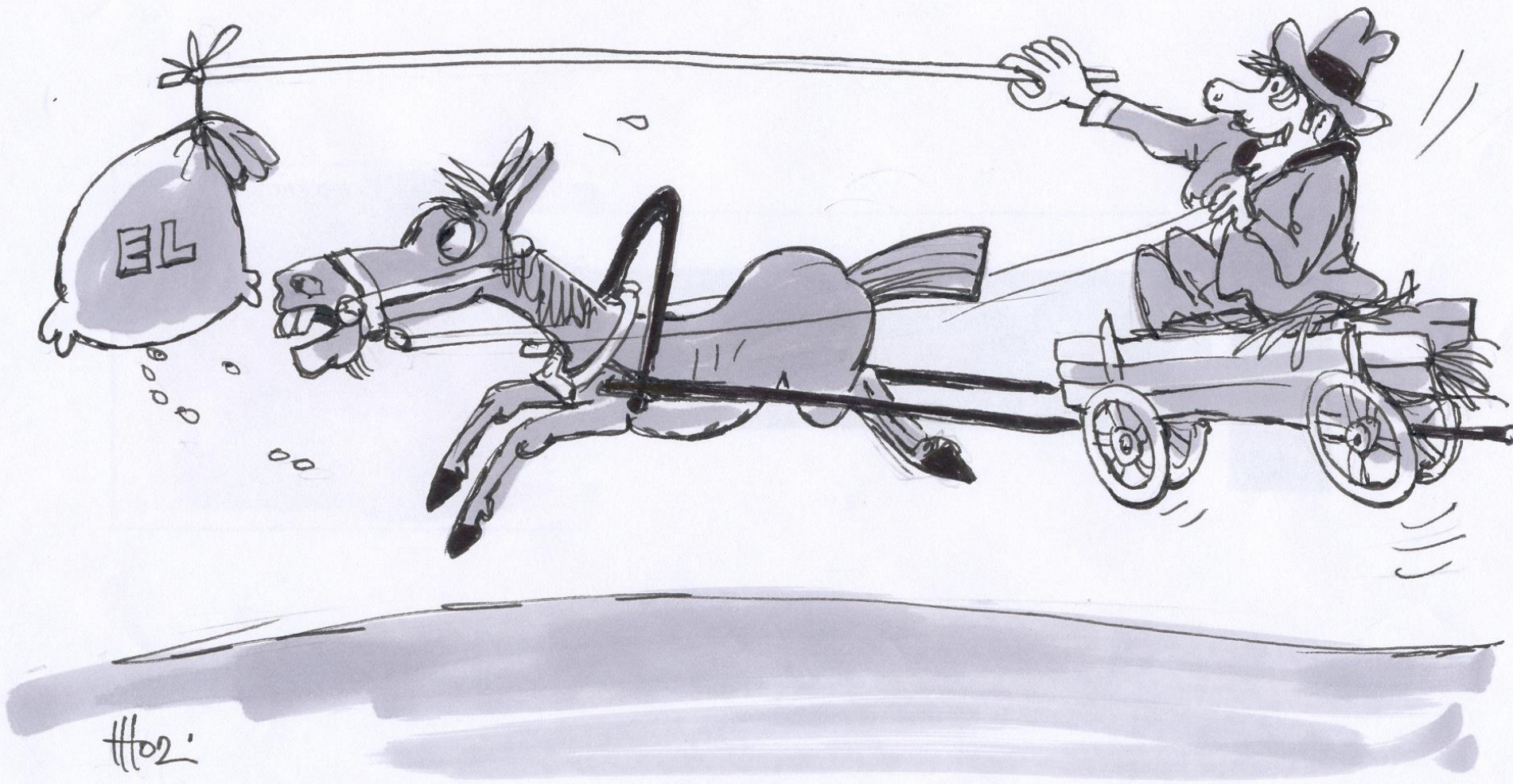

Eestlased omavahel

Ühistegevuse roll ühiskonnas

- Ühistegevusel on looduslik-geneetiline aluspõhi, mis teeb selle igikestvaks (kapitaliühingud - AS ja OÜ on kunstlikult moodustatud – aluseks raha)
- Ühistutes osalemise kaudu saab **rahvas oma riigi kaasomanikeks ja valitsejateks**

Millega meie tegeleme?

**Kogukonnad ja ühistud loovad parema
maailma !**

**Ka Eesti ühiskond saaks ühistegevuse läbi
ausamaks, sõbralikumaks,
demokraatlikumaks, humansemaks,
eetilisemaks ...**

**Eesti vajab hädasti
ühistegevuse
keskust, mida
finantseeritakse
riigieelarvest !**